

ความสำคัญและประโยชน์ของนิพนาน

ความสำคัญของนิพนาน

นิพนานเป็นบรมธรรม เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต และเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา นิพนานมีความสำคัญทั้งต่อพระพุทธศาสนา ต่อพุทธบริษัท และต่อมนุษยชาติทั้งปวง

จากการศึกษาธรรมะธรรม มีเนื้อหาทางลัทธิ พ่อจะสรุปความสำคัญของนิพนานได้ดังนี้

1. นิพนานเป็นบรมธรรม เป็นธรรมที่สูงสุดกว่าธรรมทั้งปวง เป็นลั่งที่ต่ำที่สุดที่มนุษย์ควรได้รับ

มีพระพุทธเจ้าและคำอธิบายของพุทธศาสนาหลายแห่ง กล่าวถึงความสำคัญของนิพนานในประเด็นนี้ เช่น

"นิพนาน ปรัม วานติ พุทธา-พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าววานิพนานว่า เป็นบรมธรรม"¹

"วิราโค เสนโโน ဓม นาน-วิรากธรรม (นิพนาน) ประเสริฐที่สุดกว่าธรรมทั้งปวง"²

¹ พุทธศาสนา. ธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย เล่ม 2. 2519. หน้า 223.

² พุทธศาสนา. อารสารพุทธศาสนา. 2524. หน้า 422.

"บรมธรรม คือ ธรรมที่สูงสุด ในพระนุทธศาสนา หมายถึง นิพพาน คือ มี
คำกล่าวว่า นิพพาน ปรม 旺นุติ พุทธ-พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ท่านกล่าวนิพพานว่า เป็น
บรมธรรม"¹

"นิพพานเป็นลึกลึกที่สุดสำหรับมนุษย์"²

"ลึกลึกที่สุดของมนุษย์นั้นไม่ใช่เหี้ยของกิเลส凡ต้อง เป็นอันอื่นที่ตรงข้าม คือ
ความตื้นทุกชั้น เชิง"³

"ถ้าเกิดมาที่หนึ่งไม่รู้จักลึกลึกที่เรียกว่า นิพพานหรือไม่ได้ชิมลองรสของนิพพาน
ก็เรียกว่า เสียที่เกิดมา"⁴

2. นิพพานเป็นยอดสุดของวิัฒนาการทั้งหลาย เป็นยอดสุดของวัฒธรรมด้านจิต
วิญญาณของมนุษย์ เป็นยอดสุดของวัฒนธรรม และอารยธรรมทั้งปวง เป็นหัวใจของศาสนา
ทั้งปวง

ความสำคัญของนิพพานในประเด็นนี้ เห็นได้จากคำอธิบายของพุทธาลภิกุ
ทลายแห่ง เช่น

"วิัฒนาการทั้งหลายต้องไปจบลงที่นิพพาน"⁵

"นิพพานนี้เป็นเรื่องสูงสุดด้านวัฒนธรรมทางจิตทางวิญญาณ"⁶

"การพัฒนาจิตให้เจริญถึงขั้นนิพพาน คือยอดสุดของวัฒนธรรมทั้งปวง"⁷

¹พุทธาลภิกุ. ธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย เล่ม 1. 2516. หน้า 91.

²พุทธาลภิกุ. บรมธรรมภาคต้น. 2518. หน้า 88.

³พุทธาลภิกุ. ไครคือไคร. 2526. หน้า 228.

⁴พุทธาลภิกุ. ธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย เล่ม 2. 2519 หน้า 260.

⁵พุทธาลภิกุ. ไมกซธรรมประยุกต์. 2519. หน้า 117.

⁶พุทธาลภิกุ. บรมธรรมภาคต้น. 2518. หน้า 44.

⁷พุทธาลภิกุ. ค่ายธรรมบุตร. 2518. หน้า 385.

"อารยธรรมทั้งหลาย ถ้าถูกต้องมันต้องไปทางนิพาน... อารยธรรมก็ต้องนิพานนั้นคือผลของการมีศาสนานุกဆานา"¹

"ลึกลึกลึกลึกที่เรียกว่าวนิพานนั้นคือผลของการมีศาสนานุกဆานา"²

"ถ้าไม่มีลึกลึกลึกที่เรียกว่าวนิพานการมีศาสนานุกဆานาจะเป็นของจริง"³

3. นิพานเป็นจุดหมายปลายทางของมนุษย์ เป็นจุดหมายปลายทางของพุทธบริษัท
ความสำคัญของนิพานในประเด็จนี้ เห็นได้จากคำอธิบายของพุทธกาลภิกขุ
หลายแห่ง เช่น

"ถ้าเป็น "มนุษย์" หมายความว่าใจสูง และสูงไปในทางที่จะดับทุกข์ จะหมดทุกข์ จะลั่นทุกข์ จะนำความดับทุกข์ให้ได้ คือ นิพาน นี้เป็นจุดหมายปลายทางของมนุษย์"⁴
"ถ้าถามว่า ชีวิตนี้เพื่ออะไร ถ้าตอบตามธรรมะทางฝ่ายวิญญาณ ชั่งเป็นความจริงแท้แล้ว ต้องตอบว่า ชีวิตที่ดีนั้น ก็เพื่อจะเกิดผลเป็นความหลุด จุดหมายปลายทางของชีวิต คือความหลุด...ผู้ที่มองเห็นความจริงซึ่งนี้ จะมองเห็นว่าทุกชีวิตเกิดมา เพื่อนิพาน"⁵

"นิพานของทุกคนนั้นแหลก คืออุดมคติของพุทธบริษัท"⁶

¹ พุทธกาลภิกขุ. ธรรมบรรยายต่อทางสังฆ. 2525. หน้า 142-143.

² พุทธกาลภิกขุ. โอสารเต็พธรรม. 2517. หน้า 217.

³ แหล่งเดิม.

⁴ พุทธกาลภิกขุ. ปรัมตถสภาราชธรรม. 2518. หน้า 411.

⁵ พุทธกาลภิกขุ. ชุมนุมล้ออายุ เล่ม 1. 2525. หน้า 59.

⁶ พุทธกาลภิกขุ. บรรณธรรมภาคต้น. 2518. หน้า 312.

4. นิพพานเป็นหัวใจเป็นแก่นสารเป็นอานิสงส์ เป็นปริโยสถาน ของพระพุทธศาสนา
มีพระพุทธเจน และคำอธิบายของพุทธาลักษณ์หลายแห่งกล่าวถึงความสำคัญ
ของนิพพานในประเด็นนี้ เช่น

"พระมหาธรรมนี้มีวิมุตติ เป็นแก่นสาร มีวิมุตติ เป็นอานิสงส์มีวิมุตติ เป็นปริโยสถาน"¹

"พระพุทธเจ้าตรัสสอนจะไว้ก็ต้องเป็นไปเพื่อความหลุดพ้นจากความทุกข์"

หรือเพื่อวิมุตติกิริยานน"²

...เรื่องของพุทธศาสนา คือ เรื่องทำลายความยึดมั่นถือมั่นว่าตัวภู-ของภู เรื่อง
เดียวเท่านั้น เรื่องอื่น ก็อยู่พ้น ก็มั่นเรื่อง มันเป็นบริวารของเรื่องนี้ คือเป็น
คำอธิบายของเรื่องนี้ ...พระธรรม 84000 พระธรรมชั้นนี้ ล้วนแต่เป็นคำอธิบาย
เรื่องตัวภู-ของภู กับการทำลาย หรือดับเลียของตัวภู-ของภูหรือดับทุกข์...³

5. นิพพานเป็นลั่งที่ทำให้คนเต็มคนพุทธบริษัทเป็นพุทธบริษัท
มีคำอธิบายของพุทธาลักษณ์หลายแห่งกล่าวถึงความสำคัญของนิพพานใน
ประเด็นนี้ เช่น

"เราเป็นพุทธบริษัทของพระพุทธเจ้า ควรจะเกิดมาได้รับลั่งที่พระพุทธองค์
ทรงประสังค์ว่า ควรจะได้รับคือโลกตรัสรมอยู่เห็นอปปุหา เห็นความทุกข์ เห็นอะไ
รทุกอย่างจะเรียกว่า "คนเต็มคน" คือ "พระอรหันต์" ก็ได้"⁴

"พุทธบริษัทที่ไม่รักชีวิตนิรันดร ก็ไม่ควรจะเรียกว่าพุทธบริษัท"⁵

¹ พุทธาลักษณ์. พระพุทธคุณบรรยาย. 2524. หน้า 437.

² พุทธาลักษณ์. ธรรมวารสาร. 2518. หน้า 513.

³ พุทธาลักษณ์. ธรรมปภาณิโนกช เล่ม 2. 2529. หน้า 179.

⁴ พุทธาลักษณ์. ไครคือไคร. 2526. หน้า 41.

⁵ พุทธาลักษณ์. ใจความแห่งคริสตธรรมเท่าที่พุทธบริษัทควรทราบ 2528.

...ถ้าได้รับประโยชน์จากนิพนาน คนนั้นยังไม่ใช่พุทธบริษัท แม้ว่าจะ "พุทธ สรณ คุณามิ" ก็ร้อย กี่พันครั้ง ก็ไม่ใช่พุทธบริษัท ถ้าว่าไม่ได้รับประโยชน์จากนิพนานเลี้ยง เค้อไม่รู้จักความลงบ เย็นเป็นนิพนานเลี้ยงแล้วแต่อย่างอื่น อย่างซึ่งขณะ แปลว่าไม่รู้จักนิพนานเลี้ยง โดยประการทั้งปวง ทุกชนิด ทุกขนาด นั้นยังไม่เป็นพุทธบริษัท...¹

6. นิพนานเป็นลิ่งที่ทำให้พระพุทธศาสนาแตกต่างจากศาสนาอื่น ทำให้พระพุทธศาสนาอยู่มีค่ามีประโยชน์

พุทธาสภิกุช อธิบายถึงความสำคัญของนิพนาน ในประเด็จนี้ว่า
...ถ้าไม่สนใจเรื่องนิพนานก็ป่วยการที่จะศึกษาพระพุทธศาสนา มันไม่มีประโยชน์
อะไรเลยที่จะมาศึกษาพระพุทธศาสนาโดยไม่สนใจเรื่องนิพนาน เพราะเรื่องนี้ ๆ
นอกเหนือนั้นมันก็มีหัว ๆ ไป ในหลักศาสนาไหนก็มี ในศีลธรรมธรรมดามีอยู่หัว ๆ
ไปมันก็มี พระพุทธศาสนาไม่ให้หัวไม่เหมือนเขาอื่นทั้งหลาย ก็คือเรื่องนิพนาน...²

"ถ้าเออนิพนาน ออกเสียอย่างเดียวแล้ว พระพุทธศาสนา ก็ไม่มีอะไรเหลือ
พระพุทธศาสนา มีลิ่งที่เป็นหัวใจหรือลักษณะเฉพาะ ก็คือ นิพนาน"³

...ถ้าไม่มีนิพนาน ก็ไม่มีพระพุทธศาสนา อย่างให้เขาหลอกว่านิพนานนี้ต่อตายแล้ว
นิพนานนี้พ้นมายแล้ว นิพนานเป็นความดับทุกข์ ถ้าไม่มีนิพนานแล้ว จะเอาอะไรมา
ดับทุกข์ มันก็ไม่ต้องดับทุกข์มันก็บ้าเลย พระพุทธศาสนา ก็ไม่มี ถ้าไม่มีความดับทุกข์

¹ พุทธาสภิกุช. พิสาสงระหว่าง 50 ปีก่อนส่วนโมกข์ตอน 2. 2529.

หน้า 100.

² พุทธาสภิกุช. ราชภูมิภาท. 2527. หน้า 278.

³ พุทธาสภิกุช. พิสาสงระหว่าง 50 ปีก่อนส่วนโมกข์ตอน 1. 2529.

หน้า 12.

ระหว่างให้มีพ้อเข้าใจบิดเบื้องหลังไม่นิพนพาน ก็ไม่มีพระพุทธศาสนา... หรือถ้ามีก็
อย่างเป็นเหมือน"¹

7. นิพนพานเป็นลีงที่พระพุทธเจ้าแสดงไว้ดีแล้วเป็นลีงที่ต้องรู้

ความสำคัญของนิพนพานในประเด็นนี้ เป็นได้จากพระพุทธเจ้า และคำอธิบาย
ของพุทธาลภิกขุ ดังนี้

"สั่นติมคุคเมว พูรุ นิพนพาน สรุคเตน เกลิติ ท่านทั้งหลายจะพอเห็นหนทาง
แห่งลัตติ เพราะว่า นิพนพานนันเป็นลีงที่พระสุคตแสดงไว้ดีแล้ว"²

"เรื่องที่เราจะต้องรู้ให้ดีคือ "ลังชาร" กับ "วิลังชาร" ลังชารคือความ
ทุกข์ที่ว้าไป เหตุให้เกิดทุกข์ที่ว้าไป วิลังชารคือนิพนพานไม่ปุรุ ไม่มีทางที่จะทำให้เกิดทุกข์ได้
เป็นนิพนพาน "นิพนพาน" แปลว่า "เย็น" เมื่อไม่ปุรุจิงเย็น"³

"เราจะต้องผุดกันให้ชัดลงไป จนเห็นชัดว่า เราต้องเกี่ยวข้องกับลีงที่เรียกว่า
"นิพนพาน" ให้มากที่สุดเท่าที่จะเกี่ยวข้องได้อยู่ตลอดเวลา แม้จะไม่เป็นนิพนพานชั้นสมบูรณ์คือ
ชั้นพระอรหันต์ ก็เป็นนิพนพานชั้นที่รองลงมา"⁴

"คำเทศน์ หรือปางรูปถาวรต่าง ๆ นี้ ตอนหลัง ๆ เรื่องหนึ่ง ๆ จะเป็นการ
อธิบายสุญญาตา แบบได้แต่หันนั่นมุ่นตามหันนั่นอยู่เสมอ"⁵

8. นิพนพานเป็นสัจธรรมที่ค้ำจุนโลก เป็นศิลปะสูงสุดเป็นลีงที่มีค่าและมีประโยชน์

สูงสุด

¹ พุทธาลภิกขุ. ฝ่ายสังฆะระหว่าง 50 ปีที่มีส่วนโนกข์ ตอน 2. 2529. หน้า 99.

² พุทธาลภิกขุ. อาสาพิทูบชาเทศนา. 2524. หน้า 419.

³ พุทธาลภิกขุ. ธรรมะเล่นน้อย. 2528. หน้า 366.

⁴ พุทธาลภิกขุ. ราชภูมิวิชา. 2527. หน้า 278-279.

⁵ พุทธาลภิกขุ. ธรรมปภาณโนกข์ เล่ม 1. 2518. หน้า 432.

พุทธศาสนาอธิบายความสำคัญของนิพพานในพระ เด่นนี้ไว้ ตั้งนี้

"นิพพานเป็นสัจธรรม หรือความจริงที่คำจุนโลกทำให้โลกมีสันติภาพที่แท้

ถาวร มุนหมายจะอยู่เย็นเป็นสุข"¹

"ศิลปะอันสูงสุดของมนุษย์ คือศิลปะที่อาชนาความทุกข์ทั้งปวง"²

"เรื่องนิพพาน หรือโลกตรัสรัตน์เป็นลิ่งที่มีค่าสูงสุด"³

"ลิ่งที่เรียกว่าสุญญาณนั้นมีประ โยชน์ที่สุด และสุญญาณที่สูงที่สุดและมีประ โยชน์

ที่สุดก็คือ นิพพาน"⁴

ประ โยชน์ของนิพพาน

ประ โยชน์ของนิพพาน คือ "ดับทุกข์" มนุษย์ทุกคันมีทุกข์ และต้องการความดับทุกข์ ทั้งล้วน นิพพานจึงมีประ โยชน์ต่อทุกคน

จากการศึกษาวรรณกรรมชุดธรรมโภษ์ของพุทธศาสนา พอจะสรุปประ โยชน์ของ นิพพาน ได้ดังนี้

1. นิพพานเป็นลิ่งดับทุกข์ ดับปัญหาของมนุษย์ ทุกรายคันตั้งแต่ระดับต้น จนถึง ระดับสูงสุด คือดับทุกข์ทั้งปวง

พุทธศาสนาอธิบายประ โยชน์ของนิพพานในพระ เด่นนี้ว่า

"ถ้าไม่มีความทุกข์ก็ไม่มีนิพพาน เมื่อมีความทุกข์ก็ต้องมีนิพพาน เพื่อจะดับทุกข์ จะนั่นการมีความทุกข์ ก็จะต้องเป็นลิ่งที่แน่นอนว่า จะต้องมีนิพพาน คือการดับทุกข์"⁵

¹ พุทธศาสนา. ธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย เล่ม 1. 2516. หน้า 490.

² พุทธศาสนา. นานาชาตศนาเล่ม 1. 2524. หน้า 194.

³ พุทธศาสนา. ไครคือไคร. 2526. หน้า 314.

⁴ พุทธศาสนา. ชุมนุมล้ออายุเล่ม 1. 2525. หน้า 264.

⁵ พุทธศาสนา. เมื่อธรรมะครองโลก. 2523. หน้า 294-295.

...นิพนานคือเย็นลงแห่งของร้อน ที่สั่นของบุคคล มีของร้อนต่าง ๆ กัน เช่น ความยากจน เป็นต้น ที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในเวลานี้ มันร้อน ทำให้เย็นลง ไม่มีปัญหา มันก็เป็นนิพนานได้ หรือโรคภัยไข้เจ็บ มันเป็นของร้อน ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ก็เป็นนิพนานได้ ความไม่เบียดเบียนกัน ไม่ทำร้ายกัน ไม่เป็นของร้อน ก็เป็นนิพนานได้...¹

...นิพนานมันหมายความว่า เย็น เมื่อใดเย็นเมื่อนั้นเป็นนิพนาน ถ้าเย็นชั่วคราว ก็เป็นนิพนานชั่วคราว เย็นน้อย ๆ ก็เป็นนิพนานน้อย ๆ ให้รู้เดชะว่านิพนานน้อย ๆ นั้น มันช่วยประคับประคองเรารอยู่ทุกวันไม่ให้เป็นบ้า ไม่ให้วิกฤติ และไม่ให้ตาย ทั้งที่เรามัครใจ ตกลงไปในหลุมถ่านไฟคือนรก อย่างเต็มใจ อย่างสมควรใจ แต่ มันมีบางระยะที่มันหยุด ได้พักผ่อนตามธรรมชาติ เป็นความเย็นแทรกแซงเข้ามาพอ สมลัตส่วนที่จะไม่เป็นบ้า หรือตายเสีย เพราะฉะนั้นเราควรจะเข้าใจ และขอบใจ นิพนานตามธรรมชาติ โดยไม่รู้สึกตัวอย่างนี้กันไว้บ้าง จะเป็นเงื่อนดันเงื่อนแรกให้ติดตาม ได้เด้าไปถึงนิพนานที่แท้จริงยิ่งขึ้น ตามลำดับ...²

พระนูกาษิตาที่ตรัสร่างแก่โมฆราชนหนัง แสดงถึงประโยชน์ของสุญญา
(นิพนาน) ว่า สามารถดับความตาย ด้วยกุญช์ ได้ลืมเชิงว่า

...สุญโถ โลก อเวกุชสุ โมฆราช สทา - ดูก่อนโมฆราช ท่านจะเป็นผู้มีสติ
เห็นโลก โดยความเป็นของว่างอยู่ทุกเมื่อเดิม อดุตานุทกุญช อหจุจ เอว์ มจุจุตติโร³
ลิยา - เมื่อท่านถอนความคิดเห็นว่าด้วยเสียได้แล้ว ก็จะเป็นผู้อยู่เหนือมัจจุราช

¹ พุทธาสภิกขุ. การกลับมาแห่งศีลธรรม. 2521. หน้า 88.

² พุทธาสภิกขุ. ธรรมบรรยายธรรมดับมหาวิทยาลัย เล่ม 1. 2516. หน้า

เอว โลก อเวกชนธิ มัจฉุราชา นปสสติ - เมื่อท่านเห็นโลกอยู่ดังนี้ มัจฉุราช ก็จะ
ไม่เห็นท่าน...¹

2. นิพานเป็นทรัพย์ที่ได้มาเปล่า ๆ และเป็นทรัพย์อันประเสริฐของทุกคน

มีพระพุทธเจนยันยัณประโยชน์ของนิพาน ในประเด็นนี้ว่า

"ลูกษา มุชา นิพุตติ ภณฑ์ชามนา (บุคคล) ย่อ้มได้นิพาน นาบริโภคอยู่

เปล่า ๆ"²

"อธิ โข ปนอห พราหมณ โลกตุตร ธรรม ปริสส สุทธน ปัญญา เปมิ
ดูก่อนพราหมณ เรวนัญญติโลกตุตรธรรมอันประเสริฐว่าเป็นทรัพย์ของทุกคน"³

3. นิพานเป็นความสุขอย่างยิ่ง

มีคำอธิบายของพุทธาลภิกษุ ยืนยันประโยชน์ของนิพานในประเด็นนี้ว่า

"เวลาที่มนุษย์เรามีความสุขแท้จริงถึงที่สุดนั้น คือเวลาที่เราไม่คิดถึงมั่นหมาย
ว่าจะไรเป็นตัวกูหรือของกู พอดีดีตัวกู-ของกู ก็เป็นวัภภูสังสาร เป็นความทุกข์ชั้น
มากที่นั่นกันที่ พอดีไม่เกิดตัวกู-ของกู ก็เป็นโพธิ เป็นความสงบ เป็นนิพานอยู่ที่นั่น"⁴

มีพระพุทธเจนยันยัณว่า "นิพาน ปรม สุข - นิพานเป็นสุขอย่างยิ่ง"⁵

¹ พุทธาลภิกษุ. มานะชาเทศนา เล่ม 1. 2524. หน้า 216.

² พุทธาลภิกษุ. ใจความแห่งคริสตธรรมเท่าที่พุทธบูรษัททราบ. 2528.

หน้า 448.

³ พุทธาลภิกษุ. พุทธจริยา. 2517. หน้า 28-29.

⁴ พุทธาลภิกษุ. ธรรมปฏิโนท เล่ม 1. 2518. หน้า 168-169.

⁵ พุทธาลภิกษุ. ธรรมะเล่นน้อย. 2528. หน้า 350.

ประโยชน์ของนิพนัททั้ง 3 ประการนี้ นอกจากลับมันก็คือเมื่อตับทุกๆได้ ก็เป็นความสุข เมื่อเป็นความสุข ก็เป็นหัวร้ายอันประเสริฐ แล้วยังเป็นประโยชน์ที่ลับมันกับทุกชีวิต นิพนานดีความดับทุกชีวิต ทราบได้ที่มนุษย์ยังมีความทุกชีวิต ทราบนั้นมนุษย์ยังต้องการนิพนาน ทราบนั้นนิพนานยังมีประโยชน์

ตามหลักพระพุทธศาสนา เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาเมื่อวิชา มีความทุกชีวิต ต้องการความดับทุกชีวิตลงลิน

นิพนานความดับทุกชีวิต จึงเป็นลิงที่ต้องคู่กับชีวิต มีในชีวิต และเป็นประโยชน์ กับทุกชีวิต

พุทธาสภิกุช อธิบายถึงน้ำว่า

...นิพนานในความหมายที่ถูกต้อง ตามภาษาธรรมนั้นตีกว่าอะไรมด จำเป็นแก่ มนุษย์และอยู่เคียงคู่กับมนุษย์ ช่วยมนุษย์ให้อยู่รอดในชีวิตประจำวัน เพราะว่าถ้า มนุษย์มีความร้อนอย่างที่เรียกว่า นราหรืออนามัยนั้นอยู่เป็นประจำแล้ว คงจะเป็นน้ำ เสียหายไม่กี่วัน หรือต้องตายลงไปในภายในไม่กี่วันต่อมา แต่ลิงที่เรียกว่าความเย็น หรือนิพนานนั้นแหลก ได้เข้ามาช่วยประคับประคองไว้เป็นระยะ ๆ โดยไม่รู้สึกตัว มันจึงสมัลลั่วนพอที่จะทนทุกกรรมนานไปได้...¹

...นิพนานเป็นลิงที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ถ้าไม่มีระยะที่เป็นนิพนานหยุดความร้อนกัน เลี้ยงน้ำ แม้ก็ตายหมด เป็นน้ำตายหมด นี่เรียกว่าเป็นอยู่ช้อนเติด มันจะเย็นเป็น อยู่ช้อนในระยะศีล ก็มีนิพนานอย่างศีล เป็นอยู่ช้อนอย่างสมารถก็มีนิพนานอย่างสมารถ เป็นอยู่ช้อนอย่างปัญญาอย่างวิปัสสนา ก็มีนิพนานอย่างปัญญาอย่างวิปัสสนา ถ้าเป็น ได้ถังขันสุดท้ายก็นิพนานสมบูรณ์ เย็นเป็นนิพนานสมบูรณ์แล้ว ก็ยังคงเรียกว่านิพุโトイ ด้วยกันทั้งนั้น แต่โดยเหตุที่มนึมเหล่ายะรดบุ นิพุโトイชั่วขณะน้ำ นิพุโトイโดยบังเอิญ น้ำ ก็เรียกว่ามีนิพนานชนิดหนึ่ง ชนิดหนึ่งอยู่กับเนื้อกับตัว...²

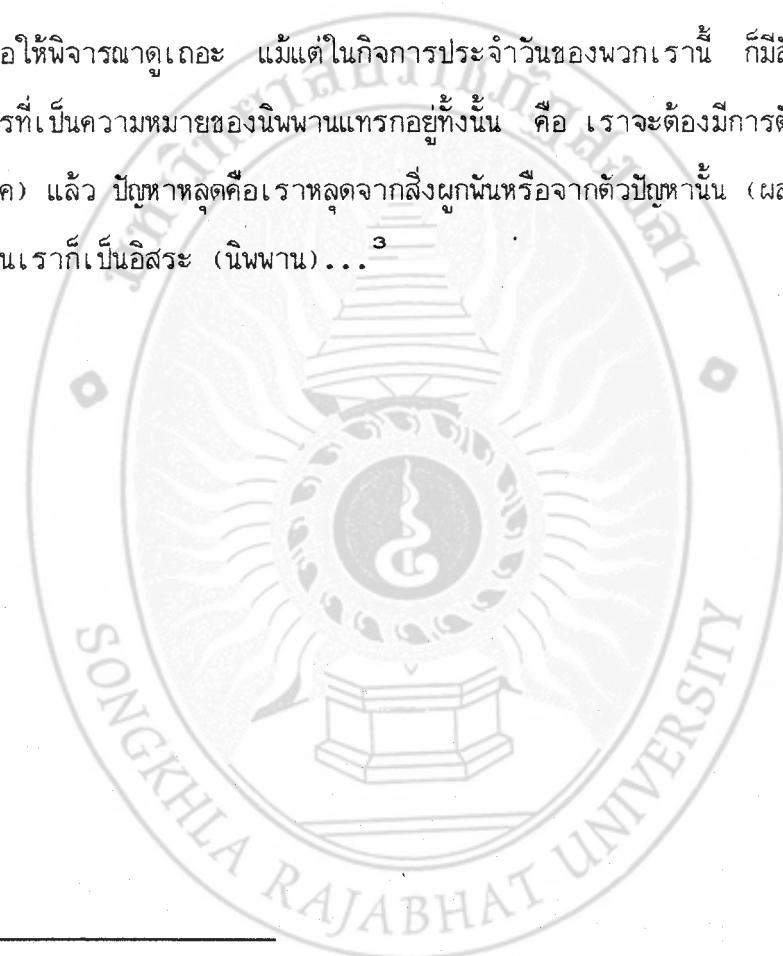
¹ พุทธาสภิกุช. ธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย เล่ม 1. 2516. หน้า 399.

² พุทธาสภิกุช. สังคี公寓ของโลก. 2531. หน้า 366.

"นิพนานแปลว่า "เย็น" ต้องปราภูที่ชีวิตให้เป็นชีวิตที่เย็น ความเย็นอยู่อย่างเยือกเย็น ที่บ้านเรือน ไม่มีความเร่าร้อน เย็นตามที่คนธรรมชาตากำไว้จะพอใจ นี่คือความหมายของคำว่า เย็น หรือนิพนาน"¹

"เมื่อได้จิตว่างจากความยัตมั่นว่า "ด้วง" และ "ของดู" เมื่อนั้นมันก็เย็น (นิพนาน) ทุกคนอาจจะเย็นได้เมื่อกำถูกต้อง... ถ้าพูดตรง ๆ ก็ต้องพูดว่า ต้องมีนิพนาน ในชีวิตประจำวัน"²

...ขอให้พิจารณาดูเถอะ เม้มแต่ในกิจการประจำวันของพวกราช ก็มีลักษณะอาการที่เป็นความหมายของนิพนานแทรกอยู่ทั้งนั้น คือ เราจะต้องมีการตัดปัญหา (มรรค) และ ปัญหาหลุดคือเราหลุดจากลึ่งผูกันหรือจากตัวปัญหานั้น (ผล) หลังจากนั้นเราจะเป็นอิสระ (นิพนาน)...³

¹ พุทธาสภิกขุ. ธรรมะเล่มน้อย. 2528. หน้า 76.

² พุทธาสภิกขุ. อะไรคืออะไร. 2526. หน้า 213.

³ พุทธาสภิกขุ. ธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย เล่ม 1. 2516. หน้า 284.